

117

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ของวัยรุ่นผู้ใช้แรงงาน :
ศึกษาเฉพาะกรณี พนักงานสถานีบริการน้ำมัน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี



นาย สืบสกุล แสงกระจ่าง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมศึกษามหาบัณฑิต

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.2538

ISBN 974-631-280-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16204025

RISK BEHAVIOR OF HIV INFECTION AMONG ADOLESCENTS:
A CASE STUDY OF GAS STATION WORKERS IN AMPHOE MUANG, PATHUM THANI

MR. SUEABSKUL SEANGKRACHANG

A Thesis submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Sociology
Department of Sociology and anthropology
Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-631-280-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ของวัยรุ่นในใช้แรงงาน :
ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานสถานีบริการน้ำมัน อำเภอเมือง
จังหวัดปทุมธานี

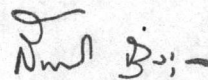
โดย นายสืบสกุล แสงกระจ่าง

ภาควิชา สังคมศาสตร์และมนุษยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ สุรัชชัย หวันแก้ว

 นายแพทย์ สมบัติ แทนประเสริฐสุข

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

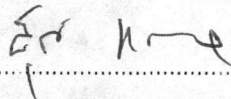


.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ งามสุวรรณ)

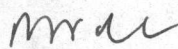
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์



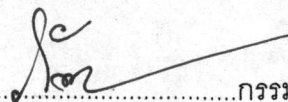
.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ)



.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ สุรัชชัย หวันแก้ว)



.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(นายแพทย์ สมบัติ แทนประเสริฐสุข)



.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภัสสร ลิมานนท์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว



สิบสกุล แสงกระจ่าง : พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ของวัยรุ่นใช้แรงงาน :
ศึกษาเฉพาะกรณี พนักงานสถานีบริการน้ำมัน อำเภอเมือง จังหวัดพทุมธานี (RISK
BEHAVIOR OF HIV INFECTION AMONG ADOLESCENTS : A CASE STUDY OF GAS
STATION WORKERS IN AMPHOE MUANG, PATHUM THANI) อ.ที่ปรึกษา : รศ.สุริชัย
หวันแก้ว, นพ.สมบัติ แทนประเสริฐสุข, 118 หน้า. ISBN 974-631-280-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ของพนักงาน
สถานีบริการน้ำมัน จำนวน 300 คน ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
และค่าไควสแคว

ผลการวิจัยพบว่า

1. พนักงานสถานีบริการน้ำมัน มีความรู้เรื่องโรคเอดส์ในระดับปานกลางถึงดี
2. มีปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ เพศ ระดับการศึกษา เขตภูมิสำเนาทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์
ก่อนแต่งงาน ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ ที่ไม่มีผลทำให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พนักงานที่มีปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ อายุ รายได้ และทัศนคติเกี่ยวกับการ
มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับหญิงบริการทางเพศแตกต่างกัน มีผลทำให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความรู้เรื่องโรคเอดส์ของพนักงานสถานีบริการน้ำมันแตกต่างกันทำให้มีพฤติกรรมการมี
เพศสัมพันธ์กับเพื่อน/แฟน การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 แต่ไม่มีผลทำให้พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยกับเพื่อน/แฟน การใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงบริการทาง
เพศ และการใช้ยาเสพติดไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา.....สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....

สาขาวิชา.....สังคมวิทยา.....

ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อนิติดี.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....



C530465 : MAJOR SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY
KEY WORD: AIDS/ RISK/ BEHAVIOR/ ADOLESCENT

SUEABSKUL SEANGKRACHANG : RISK BEHAVIORS OF HIV INFECTION AMONG ADOLESCENTS : A CASE STUDY OF GAS STATION WORKERS IN AMPHOE MUANG, PATHUM THANI. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SURICHA WUN'GAEO AND DR.SOMBAT THANPRASERTSUK 118 PP. ISBN 974-631-280-4

The purpose of this study was to determine risk behavior to HIV Infection among Gas station workers in Amphoe Muang, Prathum Thani. The questionnaires which was constructed by the researcher was used to interview 300 subjects which were purposively selected as samples from gas station workers. The obtained data were then analyzed in terms of percentages, means, standard deviations and chi-square. method was also applied to identify any significant differences among variables related to subjects with high and low knowledge score as well as variables related to subjects with high and low risk behavior.

The findings were as follows :

1. The knowledge about AIDS was from among gas station workers intermediate to good level.
2. There was no relationship between the knowledge about AIDS and factors which were sex, education level, birth place, attitude on premarital sex experience and a chance to receive education about AIDS P-value > 0.05. While factors, which were age, income, and attitude about having first experience with commercial sex worker, had statistically significant relationship with the level of knowledge about AIDS.
3. The behavior of ever having sex with friend or commercial sex worker as statistically related to the level of knowledge about AIDS, where as the use of condom while having sex nor the use of heroine intravenous injection was not related to the level of knowledge about AIDS.

ภาควิชา..... สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....

สาขาวิชา..... สังคมวิทยา.....

ปีการศึกษา..... 2537.....

ลายมือชื่อนิติ..... *[Signature]*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *[Signature]*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... *[Signature]*.....



กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สวาสดีญาติ ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ สุริชัย หวันแก้ว และนายแพทย์ สมบัติ แทนประเสริฐสุข ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
รองศาสตราจารย์ ดร. ภัสสร ลิมานนท์ กรรมการวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าซึ่งให้คำ
แนะนำ และข้อเสนอแนะอันมีคุณค่าอย่างยิ่ง ตลอดจนได้ตรวจและแก้ไขการเขียนวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ขึ้น พร้อมทั้งขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ให้ความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ที่มีประโยชน์แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด
และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในขณะที่กำลังศึกษาอยู่

ขอขอบคุณห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดลที่อนุญาต
ให้เข้าค้นคว้าเอกสาร บุคคลที่มีส่วนให้ความสะดวกในการเก็บข้อมูลได้สำเร็จ คือ เจ้าหน้าที่
เทศบาลเมืองปทุมธานี เจ้าของสถานีบริการน้ำมันทุกแห่งในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี รวมถึง
พนักงานสถานีบริการน้ำมันที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการให้สัมภาษณ์ทุกคน ตลอดจน พี่ ๆ
กองสุศึกษาทุกคนที่อำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยตลอดมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยสำนึกอยู่ตลอดเวลาว่า คงจะไม่มีวันนี้ หากขาดการสนับสนุนและการให้
กำลังใจจาก คุณพ่อ คุณแม่ และคุณทองพูล ศรีอรุณ ผู้ที่มีความปรารถนาดีต่อผู้วิจัยเสมอมา

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์สำหรับผู้สนใจ ผู้วิจัยใคร่ขอยกความดีทั้งหมดเป็น
เครื่องบูชาพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ครู-อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่านและผู้ที่ยกกันสร้างสรรค์สิ่งดี
งามให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

สืบสกุล แสงกระจ่าง



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	4
สมมติฐานในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	7
2 แนวคิดทางทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์.....	9
พฤติกรรมเสี่ยงและการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์.....	13
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ.....	15
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย.....	23
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
3 ระเบียบวิธีวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	30
ตัวแปรและการวัด.....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง.....	36
ความรู้เรื่องโรคเอดส์.....	44
แบบแผนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV	46
พฤติกรรมการติดยาเสพติด.....	53
การวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยกับความรู้เรื่องโรคเอดส์.....	56
การวิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV กับความรู้เรื่องโรคเอดส์.....	63
สรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (Indepth Interview).....	69

5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุปเกี่ยวกับการวิจัย.....	77
สรุปผลการศึกษาวิจัย.....	78
ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา.....	91
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	92

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนร้อยละจำแนกตามลักษณะทั่วไปทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม	39
2	จำนวนร้อยละจำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศ	41
3	แหล่งข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคเอดส์	42
4	ระดับการรับรู้ข่าวสารเรื่องโรคเอดส์	43
5	ร้อยละของผู้ตอบคำถามความรู้เรื่องโรคเอดส์	41
6	จำนวนร้อยละจำแนกตามลักษณะการมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนหรือแฟน ของพนักงานสถานีบริการน้ำมัน	46
7	จำนวนร้อยละจำแนกตามลักษณะการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ กับเพื่อนหรือแฟนของพนักงานสถานีบริการน้ำมัน	47
8	จำนวนร้อยละจำแนกตามการเที่ยวหญิงบริการทางเพศ	47
9	จำนวนร้อยละจำแนกตามครั้งที่เที่ยวหญิงบริการทางเพศ	48
10	จำนวนร้อยละจำแนกตามลักษณะสถานที่เที่ยวหญิงบริการทางเพศ	49
11	จำนวนร้อยละจำแนกตามลักษณะการใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงบริการ ทางเพศ	49
12	จำนวนร้อยละจำแนกตามทางออกเมื่อมีความต้องการทางเพศ	51
13	จำนวนร้อยละจำแนกตามลักษณะสิ่งที่ทำให้รู้สึกอยากเที่ยวหญิงบริการ ทางเพศ	52
14	จำนวนร้อยละจำแนกตามการดื่มสุราก่อนการมีเพศสัมพันธ์กับหญิง บริการทางเพศ	52
15	จำนวนร้อยละจำแนกตามการใช้ยาเสพติด	53
16	จำนวนร้อยละจำแนกตามการใช้เข็มฉีดยาในการเสพยา	54
17	จำนวนร้อยละจำแนกตามการเจาะเลือดตรวจเชื้อเอดส์และความต้องการ ตรวจเลือดหาเชื้อเอดส์	55
18	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ของพนักงาน สถานีบริการน้ำมัน	55

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ของพนักงาน สถานีบริการน้ำมัน	56
20	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ของพนักงาน สถานีบริการน้ำมัน	57
21	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับความรู้เรื่องโรคเอดส์ของพนักงาน สถานีบริการน้ำมัน	58
22	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความรู้เรื่องโรคเอดส์ของ พนักงานสถานีบริการน้ำมัน	59
23	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเขตที่อยู่อาศัยเดิมกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ของ พนักงานสถานีบริการน้ำมัน	60
24	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่ชายมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับหญิง บริการทางเพศกับความรู้เรื่องโรคเอดส์	61
25	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่ง งานกับความรู้เรื่องโรคเอดส์	62
26	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับข้อมูลข่าวสารกับความรู้เรื่องโรค เอดส์	63
27	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อน/แฟนกับความรู้ เรื่องโรคเอดส์	64
28	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับ เพื่อน/แฟนกับความรู้เรื่องโรคเอดส์	65
29	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศกับ ความรู้เรื่องโรคเอดส์	66
30	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงบริการทางเพศ กับความรู้เรื่องโรคเอดส์	67
31	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ยาเสพติดกับความรู้เรื่องโรคเอดส์	68
32	แสดงร้อยละของพนักงานหญิงตามพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV	100

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framwork).....	29
---	---	----